

KTS.7

KATA I
savellaen

ESKO PAAVOLA

Aseveli Karvosen kahdeksas sota
=====

17/14
20 a.
Vasen
suara,
aihee
liehu

Edvard Karvonen oli syntynyt Itä-Karjalassa. Jo 13-vuotiaana hän osallistui Viipurin valtaukseseen. Tämän jälkeen olivat vuorossa heimosodat, palvelu Ranskan muukalaislegioonassa ja Suomen rajavartiolaitoksessa. Opiskellessaan maalaustaidetta Saksassa Karvonen joutui ~~IC~~ Condor-legioonan riveissä Espanjan sisällissotaan. 91 vielä
Suomen talvisodassa Karvonen menetti toisen silmänsä. ⁴atkosodassa Lutolla hän haavoittui kahdeksannessa sodassaan ~~viimeisessä sodassaan~~ viimeisen - myös kahdeksannen! - kerran. 91
Soturin taival päättyi Lahdessa 5. 10. 1973.

4 lealme miestä:

Ven.
Vietettiin hiljaiseloa Osasto Pennasen Konekiväärikomppanian toimistoparakissa Ivalon kylän etelälaidassa 10.6.1941. Paikalla oli ~~4~~ 4 päällikkö, tämän kirjoittaja, tilapäinen vääpeli, jääkärivääpeli Evert Linna ja reservivänrikki Pekka Tanskanen, joka keitteli kahvia.

Komppania oli vasta perusteilla. Odoteltiin ja arvailtiin ~~tilanteen~~ tilanteen kehitystä.

Oli saatu outoja aseita - muun muassa belgialainen yhdeksän millin pistooli, jota näpräiltiin. Ase todettiin heikoksi korjailunkin jälkeen.

← TÄYDENNYSMIES →

Puhelin pirahdi.

- Esko.
- Täällä Kalle - terve.

Kalle Heiskanen, luutnanttismies, palveli pataljoonan esikunnassa.
- Terve.

- Minulla on täällä kumma kaveri. Into käskee lähettää sen sinulle täydennykseksi. Se on pirun sotainen, mutta oudon näköinen, raavilokin - ja sotilaallinen, kuin minä itse joskus Kadettikoulun aikoihin.

~~Mutta...~~ (samaa leppäaltoa)

(Samoa leppälä)

Sulla kun on kova pula miehistä, voinet käyttää sitä johonkin.

- Annapa tulla vain, katsotaan. Jokainen ikka on tervetullut.

Tanskasen kahvi oli valmistunut. Syötiin mahtava lounas: oli saksalaista suolatonta voita ja keinohunajaa, hyvää lihasäilykettä ja omasta takaa suolalohta ja poroa.

Oveen koputettiin.

Sisään astui lyhyt, hintelä, silmälasipäinen keski-ikäiseltä vaikuttavalikersantti, teki terävän asennon ja täräytti:

- Herra luutnantti! Alikersantti Karvonen ilmoittautuu määrättyinä komppaniaanne.

- Miksikäs te tänne pyritte? kysyin. - Me ~~tarvitsisimme~~ tarvitsisimme oikeastaan raavaita miehiä...

- Haluaisin vielä kerran mukaan, vastasi Karvonen täsmällisesti.

- Olettekos saanut tänään ruokaa? kysäisin.

- Kyllä, herra luutnantti. Söin tuolla saksalaisessa kanttiinissa.

- ^Aertokaahan vähän itsestänne!

Karvonen kertoili - menneistä sodista, haavoittumisista, ulkomaanmatkoista. Oli kokemusta ja kielitaitoa vaikka muille jakaa. Molempia saatettaisiin tarvita.

PÄÄSYKOE

- Meillä on tässä konekiväärikomppaniassa sellainen pääsykoe, sanoin.

- Jos sen läpäisette, on asia selvä ja pääsette mukaan. Onko selvä?

- Kyllä, herra luutnantti.

Se tuli jo hiukan epäröiden.

- Hyvä on, väepeli näyttää.

Väepeli ja Karvonen häipyivät.

Puhelin soi jälleen ja sain lisätietoa Karvosesta: mies on taitelija, hyvä piirtämään.

Aloin olla kiinnostunut. Ymmärsin hyvin, ettei hänestä ollut konekiväärin kantajaksi - mutta löytyihän isossa talossa ⁿⁱ jotakin muuta-kin puuhaa.

Odottelin kokeen tulosta.

(Samoa leppälä)

Parakin ulkopuolella istuskeli vasta saapuneita reserviläisiä, pääasiallisesti Inarin - Kaamasen tietyömaan miehiä sekä Kolosjoen nikkeli-kaivoksen mainareita. Joku tutki upouutta kahdenkymmenen millin panssarintorjuntakivääriä, mahtavan näköistä ~~konetta~~ "norsu-pyssyä", joka myöhemmin tositoimissa osoittautui jokseenkin tehottomaksi. Kannolla iskettiin korttia.

Vääpeli ja Karvonen astuivat sisään, viimemainittu surkean näköisenä.

- Herra luutnantti, ei noussut konekivääri edes olalle, ilmoitti vääpeli. - Varsinainen olalla käveli kyllä kahdesti parakin ympäri. Mutta se on kyllä ampunut tällaisella tosipaikoissa...

- Mitäs nyt tehdään, Karvonen? kysyin - Muistattehan välipuheemme?

- Varmasti, herra luutnantti. En ole väkevä, olen niin monesti heavoittunut ja pienikokoinen. Mutta eikös komppaniassa löytyisi jotakin muuta työtä? Haluaisin mukaan juuri teidän komppanianne. Ja sota kun syttyy ihan kohta.,.

- Mistäs pirusta te sellaista päättelette?!

- Kävin saksalaisten esikunnassa Ivalon keskustassa. Siellä muuan pomo kertoi, että viikon tai parin päästä on edessä vanjan kuolonhetki. Alkaa iso rytinä.

< UUSITÄÄN KOE >

Mietin hetken.

- Minä määrään teille uuden pääsykokeen. Ja siinä ei ole varaa epäonnistua. Haluatteko yrittää?

- Kyllä, herra luutnantti.

- Hankkikaapas komppanialle suklaata ja kahvia. Aika ja määrä otetaan huomioon. Voitte toimia! Kello käy!

Meillä oli sakujen kanssa käynnissä suhteellisen vilkas epävirallinen kauppauhteys. Tavaraa tuli ja meni. Siksipä keksin tämän kokeen noin leikkimielessä - kun kerran oli sitä kielitaitoakin...

Karvonen oli hevosineen ja kärryineen ollut matkalle ehkä tunnin verran, kun puhelin soi.

- Herra luutnantti, täällä alikersantti Karvonen. Kärryt ovat nyt täynnä. Saisinko nopeasti toisen hevosen?

- Ette, piru ~~████~~ vie! Palatkaa heti komppaniaan!

Tuntia myöhemmin Karvonen ja ajomies köröttelivät kärryineen parakin eteen. Paikalle kertyi koko silloinen vielä kovin vajaa komppania.

Ihmettelemään.

Ja hämmästelemistä olikin: kärryt olivat täynnä tavaraa, kahvia, suklaata ja monia outojakin herkkuja! Ja tupakkaakin! Vanha veteraanisoturi oli osoittanut hämmästyttävää organisointitaitoa.

- Koe on hyväksytty arvosanalla kiitettävä, totesin.

- Herra luutnantti! innostui Karvonen. - Me voisimme vaihtaa syömättä jääneen vanikan ja muutakin tavaraa fritsien kanssa - niillä on tauhkaa vallon kamalasti!

Näin Karvonen kotiutui komppaniaan jonkinlaisena yksityisenä erikoismiehenä, jonka taidot myöhemmin osoittautuivat moninaisiksi ja mittaviksi.

< "SE ALKAA JUHANNUKSENA" >

Komppaniaan tippui vähitellen yhä lisää väkeä: Outakosken saamelaisia, muiden mukana korpraali Antti Persanger, jonka esikoispojan kummiksi pääsin myöhemmin. Tuli ~~████~~ kolttia, osa ummikkojakin, vaikeasti sijoitettavia. Muiden mukana saapui myös Lapissa erakkona elellyt unkarilainen "parooni" von Pandy, joka ilmoitti olevansa Unkarin armeijan hussarimajuri. Hänelle vaatimaton komppaniaini oli liian vähäinen yksikkö ja hänet siirrettiinkin pian pois.

Komppania alkoi olla miesmäärältään täysilukuinen. Aloitettiin vaatimattomat harjoitukset, jotka eivät antaneet kovinkaan loistavaa kuvaa yksikön suorituskyvystä. En silloin vielä tiennyt, kuinka tavattoman sinnikäs ja kärsivällinen saamelainen soturi on - ja ennen kaikkea erehtymätön vihollisen ~~████~~ jälkiä seurattaessa.

Karvonen sijoitettiin virallisesti kersantti Väinö Luomalan toimitusjoukkueeseen, töpinään. Käytännössä hän kuului komentoryhmään, hoiteli

yhteyksiä sinne ja tänne ja "oli kuulolla".

Hänellä oli kumma taito tietää kaikki mainittava.

Eräänä päivänä hän saapui puheilleni ja ilmoitti:

- "Me lähdemme liikkeelle juhannusaattona, suunta on 15.00. Teh-
tävä on pirunmoinen. Mukaan on otettava suolaa ja ongenkoukkuja.

Päivä oli kesäkuun 20. Painoin ennustuksen [redacted] mieleeni, sillä
olin jo oppinut luottamaan Karvosen tietotoimistoon.

Ja niin kävi. Kauniina juhannuspäivänä istuimme jo Raja-Joosepin
vartiokämpän pihamaalla. Sota oli alkamassa meidänkin osaltamme. [Taival
jatkuu sitten mahtavan Luton vartta, yli monen isonkin poikkijoen. Nä-
htiin laulujoutsenia ja rakotulille pyrähтели kuukkeleita, lappalaisten
pyhiä lintuja. Viimein tuli vastaan rajajoki Akka.

Komppanian komentoryhmässä Karvonen sitten touhuili, auttoi kir-
juria, piirteli, kuvitti yksityisen sotapäiväkirjani, toimitteli asioita.

< SOTURI LOPPUUN SAAKKA >

Ei mies pahemmin pelännyt - kantoi reppuaan, jossa usein oli ankara
lasti vaihtotavaraa. Konekiväärin vyölaatikko roikkui vyöstä [redacted]
kaulassa.

Heinäkuun 5. päivänä 1941 komppania törmäsi Ristikentän lentoken-
tän maastossa ison Nuortijärven luona voimakkaaseen viholliseen. Seu-
rasi raivokas metsätaistelu, joka huipentui lähiotteluun pistimiä ja
leukuja käyttäen.

Komppania menetti seitsemän miestä kaatuneina. Karvonen suunnitteli
kelosta kauniin muistomerkin, johon nimet kaiverrettiin [redacted]
kuumennetulla pistimellä. Kenttähautauksen toimitti pastori Esko
Enkkelä. Lyhyen hautaustoimituksen aikanakin haavoittui muuan 2. Komp-
panian pikakivääriampuja, Valle Tenolta.

Vuodet kuluivat.

Aikanaan sotakin loppui. Tiemme Karvosen kanssa erosivat Suomen
puolella jossakin Luton maisemissa.

Mutta eivät siviilissä.

Sodan jälkeen Karvonen kierteli uskollisesti [redacted] tapaamassa ase-
veikkojaan, varsinkin Luton miehiä.

- Pääsiskös korsuun? hän kysäisi oven raosta tullessaan minua tapaamaan kotiini Orivedelle. ^Karvonen matkusteli, piirteli, maalaili ja kirjoitteli kirjeitä. Useimmiten kuoressa oli jokin piirros. Häntä kiehtoi erityisesti Lappi.

Vanha soturi ei lannistunut, vaikka hänet todettiin kuolemansairaaksi jo pari vuotta ennen loppua. Päässä oli hopeapaikka, vatsalaukusta oli jäljellä vain puolisko, ^{Toinen} silmä oli poissa - mutta jäljelle jäänyt välkkyi terävänä, viisaana ja näkevänä.

- Emme me soturit hävinneet kumpaakaan viime sotaa, totesi Edvard ~~monasti~~ monasti. - Sen tekivät poliitikot..

^Kahdeksan sotaa, yhtä monta vaikeaa haavoittumista - siinä soturin maallisen vaelluksen puitteet.

Luton miehet eivät häntä unohda. □

Paavola Esko

35300 ORIVESI

Kesäkuu *Toukokuu*
SKK / 619 / 1977 R

"Aseveli-Karvosen" kahdeksannen sodan
alkuviikot

Js Ivalo

KKK/Er.os.P.

Kesäkuu 1941

8 liuskaa + 14
eril. liitteit

Valmii
R
Lakenut: *R*

Hla
R
Keskiarvo: *8+*

AIKAKAUSLEHTI

**KANSA
TAISTELI**

-miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1 b, Helsinki 26